

P. 133–139.

7. Ladlia K. Tolerance of early childhood children in multicultural group in Yala Province, Thailand: A development of literature-based teaching model / Kessaree Ladlia // International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education. – 2010. – Vol. 1, Issue 4, December. – P. 201–207.

8. Okano K. H. Ethnic Koreans in Japanese school: shifting boundaries and collaboration with other groups / Kaori H. Okano // Minorities and education in multicultural Japan: an interactive perspective / edited by Ryoko Tsuneyoshi, Kaori H. Okano, Sarane Spence Boocock. – Oxon : Taylor and Francis e-Library, 2011. – P. 100–127.

9. Shimizu M. Schools, community and “newcomer” children: a case study of a public housing complex / Mutsumi Shimizu // Minorities and education in multicultural Japan: an interactive perspective / edited by Ryoko Tsuneyoshi, Kaori H. Okano, Sarane Spence Boocock. – Oxon : Taylor and Francis e-Library, 2011. – P. 173–191.

10. Tsuneyoshi R. Three frameworks on multicultural Japan: towards a more inclusive understanding [Virtual Resource] / Ryoko Tsuneyoshi // Multicultural education review. – 2011. – Vol. 3, No. 2. – pp. 125–156. – Access mode : <http://journals.sfu.ca/mer/index.php/mer/article/view/27/28>.

11. Wardle F. Diversity in Early Childhood Programs [Virtual Resource] / Francis Wardle // The Professional Resource for Teachers and Parents. – Access mode : [http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article\\_view.aspx?ArticleID=548](http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_view.aspx?ArticleID=548).

12. Williams D. Beyond the golden rule / Dana Williams ; editor Brian Willoughby ; Southern Poverty Law Center. – Alabama, 2010. – 56 p.

*В статье акцентируется внимание на актуальности проблемы воспитания межэтнической толерантности детей дошкольного возраста. Рассмотрено опыт воспитания толерантности в дошкольных образовательных учреждениях разных стран, среди которых США, Великобритания, Дания, Франция, Таиланд, Япония. Проанализировано особенности воспитания толерантности в условиях полинационального детского коллектива на основе опыта педагогов-практиков. Особое внимание сосредоточено на зарубежном опыте, который будет полезным для внедрения в дошкольные учебные учреждения Украины. Пристальное внимание обращено к единству усилий родителей, детей и педагогов для достижения общей цели – повышения уровня толерантности в обществе.*

**Ключевые слова:** толерантность, межэтническая толерантность, поликультурное образование, дети дошкольного возраста, дошкольные образовательные учреждения, этническое и культурное разнообразие.

*In the theses the urgency of the problem of preschool age children interethnic tolerance upbringing have been outlined. The experience of the tolerance upbringing in preschool institutions of foreign countries have been specified. Among them USA, United Kingdom of Great Britain, Denmark, France, Thailand, Japan. In the article the main lines of American pedagogy of teaching tolerance have been determined and grounded. The features of tolerance upbringing in the multicultural children's group with experience practicing teachers have been defined. The Explorative focus concentrated on the foreign experience, that may be suitable for implementation into preschool educational institutions of Ukraine. Careful attention have been paid to the unity of efforts of parents, children and teachers to achieve a common goal - improving tolerance in the modern society.*

**Key words:** tolerance, interethnic tolerance, multicultural education, preschool age children, preschool education, ethnic and cultural diversity.

УДК 81'243(430)+316.61

**Вікторова Леся Вікторівна,**

кандидат педагогічних наук,

Національна академія Служби безпеки України

## ДОСВІД ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НІМЕЧЧИНИ

*Дослідження німецького досвіду є важливим з погляду використання ефективних стратегій забезпечення якості іншомовної освіти в Україні. У статті описано особливості роботи центрів лінгвістичної підготовки для різних категорій військовослужбовців, функціонування перекладацької служби, розвитку іншомовної підготовки для потреб військовослужбовців та активної наукової діяльності. Іншомовна освіта реалізується за використання принципу комунікативного професійно-орієнтованого навчання. З цією метою використовуються різноманітні курси відповідно до стандартизованих профілів навчання та оцінки його результатів на іспитах.*

**Ключові слова:** іншомовна підготовка, іншомовна освіта, лінгвістичні центри, зарубіжний досвід, національна безпека.

**Постановка проблеми.** Процес об'єднання Європи супроводжується формуванням наукового простору та розробкою єдиних критеріїв і стандартів до професійної підготовки майбутніх фахівців. Одночасно військово-політичні події сьогодення активізують проблему взаємодії й взаєморозуміння людей різних культур та потребують негайного переосмислення технологій іншомовної підготовки військових, нових способів міжкультурної комунікації, нових методологічних і концептуальних консенсусів. У цьому контексті вивчення досвіду впровадження європейських підходів до якості іншомовної підготовки військовослужбовців, створення відповідних освітніх проектів стає актуальним в науковому і важливим у практичному відношенні як у зарубіжних країнах, так і в Україні.

До загальних світових тенденцій щодо забезпечення якості іншомовної підготовки належать: 1) мультилінгвізм як концентроване вираження політики та програми дій із збереження мовного розмаїття й підвищення рівня економічної й національної безпеки, екологічної, соціальної та культурної інтеграції з метою забезпечення високого рівня лінгвістичної гармонії, встановлення міжкультурного діалогу, виховання міжкультурної толерантності, що реалізується розвитком мовних стратегій та компетентностей; 2) вивчення іноземних мов упродовж життя (lifelong learning) як всебічна навчальна діяльність на постійній основі з метою покращення професійної іншомовної комунікативної компетентності, що є свідченням поступового розвитку рис полікультурної професійної мовної особистості; 3) фундаменталізація та посилення уваги до методологічної складової змісту іншомовної підготовки, що виявляється в удосконаленні та реалізації різних методів навчання: метакогнітивних технік; когнітивних, соціальних, афективних стратегій; методик запам'ятовування інформації; стратегії компенсації та пов'язується із диверсифікацією, відкритістю, віртуалізацією, персоніфікацією та автономізацією навчання, у тому числі заміною комп'ютерних технологій вивчення мов (Computer-assisted language learning – CALL) на мобільні (Mobile-assisted language learning – MALL); 4) іншомовна підготовка у межах міждисциплінарних навчальних програм та розвиток професійно-орієнтованих інноваційних технологій навчання іноземних мов, особливо мови для спеціальних цілей, які б відповідали реальним потребам сучасного суспільства (наприклад, CLIL та його модифікації – Content and Language Integrated Learning – навчання через зміст), що передбачає створення професійно орієнтованого середовища.

Система іншомовної освіти України об'єктивно не може залишатись поза контекстом загальноосвітніх процесів. Тому, на наш погляд, одним із найоптимальніших шляхів вдосконалення іншомовної підготовки військовослужбовців України є вивчення прогресивного досвіду країн, які займають провідні позиції у галузі вищої освіти та іншомовної підготовки військовослужбовців, однією з яких є Німеччина. Порівняльно-педагогічний аналіз особливостей

організації навчання професійного іншомовного спілкування військовослужбовців Німеччини та України дасть змогу обґрунтувати способи реалізації прогресивних аспектів німецького досвіду у вітчизняній системі іншомовної підготовки з метою її вдосконалення.

#### **Аналіз останніх досліджень і публікацій.**

Останнім часом активізувалися науково-педагогічні розвідки проблем іншомовної освіти, зокрема, і Німеччини, яка демонструє значні досягнення в адаптації освітньої галузі до вимог сучасного життя. Організація іншомовної освіти є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців (В. Гаманюк, О. Максименко, Н. Махия, М. Тадеева та ін.). Проблемні огляди та стратегії розвитку іншомовної освіти Німеччини в контексті європейських освітніх процесів висвітлені німецькими науковцями (К. Клеппін, Г. Кріст, Р. Леберберг, Ф. Паульсен, Ю. Трабант, К. Фінбайнер, К. Фогель, К. Фюр, В. Хюллен, Х. Швенк, К. Шрьодер та ін.).

#### **Мета статті (постановка завдань).**

Проаналізувати стан та визначити перспективні напрями удосконалення професійної іншомовної підготовки військовослужбовців на прикладі організації лінгвістичної підготовки Німеччини.

#### **Результати дослідження.**

Незважаючи на налагоджену систему забезпечення збройних сил фахівцями в галузі іноземних мов, визначають безліч недоліків, які заважають вчасно та адекватно реагувати на завдання, що раптово виникають і вимагають від військовослужбовців навичок міжмовної комунікації та високого рівня іншомовної професійно-комунікативної компетентності. В аналітичних роботах [1; 4] зазначається, що, незважаючи на різноманітність форм, варіантів методів організації лінгвістичної підготовки у спеціальних відомствах Німеччини оперативна сумісність співробітників в ході виконання завдань, що вимагають міжнародної участі, як і раніше, висуває перед військово-політичним керівництвом, як одну з основних, – проблем умовного бар'єру, що, в свою чергу, зумовило необхідність пошуку нових шляхів в організації та вдосконалення процесу навчання іноземних мов.

У збройних силах Німеччини авторитетною організацією, де здійснюється різнобічна лінгвістична підготовка військовослужбовців та підвищення кваліфікації викладачів іноземних мов, є Федеральне відомство іноземних мов (das Bundessprachenamt, BSprA) – це федеральна вища командна інстанція, яка перебуває у підпорядкуванні територіальної військової адміністрації бундесверу. Головними завданнями відомства (ФВІМ) є навчання іноземних мов, а також переклад (усний та письмовий), робота з термінологією в рамках діяльності бундесверу і відомств різного рівня. Метою мовної освіти Федеральному відомству (Bundessprachenamt) після визначення певного курсу, одержання комунікативних навичок слухання та розуміння прочитаного, а також усного та письмового висловлювання іноземною мовою. Ця мета характеризує принцип комунікативного професійно-орієнтованого навчання

Федерального управління мов. У навчанні використовуються різні курси, які розподіляються на інтенсивне навчання, навчання слухачів (курсантів), мультимедійну підтримку навчання. Зокрема, мета визначається від потреб слухачів і, як правило, вимог залежних від стандартних профілів навчання (Standardisierten Leistungsprofil – SLP). Виявлення результатів навчання відповідно до SLP відбувається на стандартизованих іспитах, на яких оцінюються саме комунікативні навички в аудіюванні, говорінні, читанні і письмі за одним з чотирьох рівнів сформованості [5].

Штаб-квартира Федерального відомства іноземних мов розташовується в місті Хюрт [2]. Співробітники ФВІМ здійснюють свою діяльність в 90 цивільних військових установах бундесверу Німеччини та за кордоном. Федеральне відомство іноземних мов поділяється на три відділи (Abteilungen) – мовна підготовка (Sprachausbildung), перекладацька служба (Sprachmittlerdienst) і центр з внутрішніх питань і справ військовослужбовців (Zentrale Angelegenheiten). Поряд з цим існує військовий відділ (der Militärische Anteil) [3].

Відділ мовної підготовки (Sprachausbildung) виконує ряд завдань. Серед пріоритетних завдань слід назвати мовне навчання військовослужбовців та співробітників федеральних і земельних установ на 48 мовах; навчання німецькій мові іноземних солдат в рамках програми "Німецька мова як іноземна" (DaF), атакожвикладачівіноземнихмов60національностей; здійснення підтримки навчання німецької мови з військових напрямків в 36 країнах; прийом іспитів з іноземної мови, проведення вступних іспитів; удосконалення бази лінгвістичної освіти; підвищення кваліфікації; здійснення професійних контактів в рамках напрямів освіти з вищими школами Німеччини та за кордоном; залучення молодих фахівців. Для ефективного виконання поставлених завдань відомство має в своєму розпорядженні близько 420 викладачів, наукових співробітників, асистентів, а також представників з числа управлінського персоналу в 35 підрозділах. Відділ мовної підготовки (Sprachausbildung) складається у свою чергу з 14 секторів [3].

Головними завданнями перекладацької служби (Abteilung Sprachmittlerdienst, SMD) є здійснення письмового перекладу, збір відомостей про діяльність фахівців усного перекладу для представників, які перебувають у підпорядкуванні федерального міністерства оборони Німеччини, а також офіційна допомога цивільним службам; координація групових та індивідуальних заходів у відділенні перекладацької служби, облік відомостей про зміни в законодавстві з питань перекладацької діяльності; реєстрація, обробка та підготовка термінології для мовної служби бундесверу (der Sprachendienst der Bundeswehr), а також для інших служб, що перебувають у загальному підпорядкуванні бундесверу; апробація і впровадження комп'ютерних допоміжних перекладацьких програм і машинних перекладацьких систем; участь у вітчизняних та міжнародних комісіях з контролю за дотриманням норм мови; співпраця з лінгвістичними і

перекладацькими службами країни та зарубіжжя; професійний відбір фахівців письмового та усного перекладу; підтримка контингенту за кордоном та ін. ФВІМ здійснює офіційну підтримку військовослужбовців бундесверу, які перебувають на службі за кордоном. Цією діяльністю займається координаційно-плановий відділ "Підтримка служби за кордоном" ("Unterstützung Auslandseinsätze", UAE). Завдання відділу підготовка персоналу перекладачів, які забезпечують ефективність засвоєння спеціальної інформації місцевими збройними силами, професійна підтримка військових інших країн зі знаннями відповідної державної мови, професійно-термінологічної підготовки, характерної для даної місцевості перебування контингенту, підготовки розмовників та словників.

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Дослідження німецького досвіду із запровадження європейської мовної політики, збільшення кількості мов, що вивчаються, розроблення взаємоприйнятних рівнів володіння сучасними мовами є важливим з погляду використання ефективних стратегій забезпечення якості іншомовної освіти в Україні. Особливістю професійної іншомовної підготовки військовослужбовців є її спрямованість як на засвоєння лінгвістичних та соціокультурних знань, так і на вдосконалення інтелектуальних, розумових здібностей, що забезпечують ефективне вирішення професійних і комунікативних завдань засобами іноземної мови. В цей час, коли реформування системи спеціальної освіти спрямоване на забезпечення готовності офіцерського корпусу до інноваційної діяльності, зростає необхідність застосування іноземної мови як засобу формування професійної спрямованості навчання і прагнення отримувати професійні знання з якомога більшої кількості комунікативних каналів. Основними принципами побудови спеціалізованих курсів у Німеччині, що інтегрують мовну та немовну освіту військового, є: врахування професійно-орієнтованих і особистісних потреб до навчання; визначення цілей і змісту навчання в поєднанні з вузькою професійною спрямованістю, необхідних для вирішення професійно-комунікативних завдань; мінімізація змісту навчання відповідно до виявлених комунікативних потреб слухачів; визначення номенклатури професійно-комунікативних умінь і професійно-комунікативних завдань відповідно до профілю комунікативних потреб та специфіки діяльності співробітників; використання тексту як засобу навчання; моделювання автентичних професійно-комунікативних завдань у процесі формування професійно-комунікативних умінь; варіативність і гнучке використання різних технологій (у тому числі заміною комп'ютерних технологій вивчення мов Computer-assisted language learning – CALL на мобільні Mobile-assisted language learning – MALL), методів та прийомів навчання.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом специфіки мотиваційної сфери військовослужбовців, розвитку їх пізнавальних можливостей та іншомовних здібностей, пошуком адекватних методів діагностики та.

**Список використаних джерел**

1. Юрчук И. Практика языковой подготовки в военных учебных заведениях иностранных государств / И. Юрчук, А. Стрелецкий // Зарубежное военное обозрение. – 2009. – № 3. – С. 22–28.
2. Brockhaus-Enzyklopädie: in 24 Bd. völlig neubearb. Aufl. Mannheim: Der große Brockhaus. – Heer – Is. 1989. – Bd. 10. – S. 314–315.
3. Bundessprachenamt. Professioneller Dienstleister für Bundeswehr und öffentlichen Dienst. – Hürth : Wehrwaltung, 2010. – S. 1–2.
4. Panetta L. E. Foreign language education : if "scandalous" in the 20<sup>th</sup> century, what will it be in the 21<sup>st</sup> century ? [Electronic resource] / L. E. Panetta. Retrieved on June 26, 2014 from <https://web.stanford.edu/dept/lc/language/about/conferencepapers/panettapaper.pdf>.
5. Sprachlehrgänge [Elektronische Ressource]. – Zugang zu Publikationen : [http://www.bundessprachenamt.de/deutsch/produkte\\_und\\_dienstleistungen/sprachlehrgaenge/sprachlehrgaenge.htm](http://www.bundessprachenamt.de/deutsch/produkte_und_dienstleistungen/sprachlehrgaenge/sprachlehrgaenge.htm). – Назва з екрана.

*Исследование немецкого опыта является важным с точки зрения использования эффективных стратегий обеспечения качества иноязычного образования в Украине. В статье описаны особенности работы центров лингвистической подготовки для различных категорий военнослужащих, функционирования переводческой службы, развития иноязычной подготовки для потребности военнослужащих и активной научной деятельности. Иноязычное образование реализуется при использовании принципа коммуникативного профессионально ориентированного обучения. С этой целью используются разнообразные курсы в соответствии с стандартизированными профилями обучения и оценки его результатов на экзаменах.*

**Ключевые слова:** *иноязычная подготовка, иноязычное образование, лингвистические центры, зарубежный опыт, национальная безопасность.*

*The experience of foreign language training military personnel in Germany.*

*The purpose of the article – reviewing and identify promising directions for improvement of professional foreign language training military personnel on the example of German language training.*

*To solve complex tasks used the following methods: analysis, classification, generalization philosophical, psychological, pedagogical and methodological literature on foreign language education with a view to identifying priority areas of research.*

*The investigation of German experience is important from the point of effective strategies using of general secondary education quality ensuring in Ukraine. We describe the features of the language training centers for different categories of military personnel, the peculiarities of translation services, providing foreign language training to the needs of partner countries and active research.*

*Basic principles of standardized courses that integrate language and not language education German military personnel are: incorporation of professional and personal needs for learning; defining the objectives and content of training, combined with a narrow professional orientation needed to address professional and communicative tasks; minimizing training content in accordance with the identified communication needs of listeners; determine the range of professional and communicative skills and professional communication tasks related to user communication needs and specifics of the employees; use text as a medium of instruction; modeling authentic professional and communicative tasks in the process of professional and communicative skills; variability and flexible use of different methods of instruction; consideration of the creative potential of listeners.*

*Scientific novelty lies in the development of theoretical and methodological foundations of foreign military training, based on the system, synergetic, person-centered, axiological, integrative, cultural, interdisciplinary competence approach and interaction that involves the use of traditional, interactive and integrative learning methods as a means of implementing world trends to enhance learning and provides a tiered approach to mastering foreign languages, learning personalization and autonomy of listeners.*

**Key words:** *foreign language training, linguistic centers, international experience, national security.*